

De NGV viert feest!

Cees Ehlers, voorzitter Nederlandse Geologische Vereniging

Onze vereniging bestaat dit jaar vijftig jaar; zij is namelijk in 1946 opgericht. De geologische wetenschap, maar dan in Nederland beoefend door Nederlandse amateurgeologen, is uiteraard veel ouder. Want verschillende gebieden in Nederland - denken we maar aan Zuid-Limburg, Twente en de Achterhoek - lenen zich natuurlijk van oudsher uitstekend voor de bestudering van aardlagen, fossielen en zwerfstenen. Ook bekende uitgaven op geologisch gebied dateren al van ver voor 1946. Stimulerend waren immers het "Geologieboekje" van Heimans uit 1913, het boek "De geologie van Nederland" door Van der Lijn en Bernink, uit 1916, en "Het Keienboek" uit 1923. En dan noem ik er maar enkele. Al in 1935 werd er trouwens in Twente een poging gedaan, binnen de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, om een geologieclub te starten. Het duurde echter nog geruime tijd, namelijk tot 1944, voor een nieuwe poging succes had. Het initiatief was van de heer Van Malssen uit Oegstgeest, van beroep dominee. Het is wel aardig dit te overdenken, als men weet, dat de NGV jarenlang gekenschetst is als een club van onderwijzers en (ongetrouwde) onderwijzeressen.

De oorlog noopte tot uitstel, maar in 1946 was het dan zo ver: op 8 april kwam een gezelschap bijeen in een gerenommeerd restaurant in Arnhem en onze vereniging werd opgericht. Door de goede voorbereiding ging alles meteen in hoog tempo: er was een bestuur, er kwamen vele afdelingen, er werd een tijdschrift gesticht (met de Mededelingen van de vereniging apart) en er kwam een bibliotheek. De eerste bibliothecaris, Jos Banning uit Groenlo, betaalde de uitgifte van de eerste catalogus uit eigen portemonnee. Dat waren nog eens tijden!

Vele namen kunnen uit de vijftig jaren geschiedenis opgediept worden, maar dat gaat dit voorwoord ver te boven. Daarom herhaal ik de wens die ik in mijn openingsrede op 2 november in Utrecht heb uitgesproken: er is behoefte aan iemand van onze vereniging die een vlotte pen heeft, gecombineerd met enig historisch inzicht. Dan kan de boeiende historie van onze vereniging op schrift gesteld worden. Degenen, die in die vijftig jaar de vereniging groot hebben gemaakt, verdienen het!

De amateur-geologie, met de NGV als oudste vereniging, bloeit in een tijd

waarin de professionele geologie, met name de aardwetenschappelijke instituten aan de universiteiten, de nodige klappen heeft gehad. In deze "non-sense"-tijd, met economische groei als de enige maat der dingen, heeft de geologie, als die niet direct te maken heeft met delfstoffen in de ondergrond, het zwaar. Reden te meer voor ons, de kwaliteit van onze vereniging te handhaven. Dat geldt dan zowel voor ons blad en de afdelingsexcursies, als voor het belangrijke werk van individuen en werkgroepen. Steeds weer blijken leden van onze vereniging uitstekend werk te leveren, getuige o.a. de verschillende Van der Lijn-bijeenkomsten. Het is buiten kijf, dat de NGV stond en staat voor kwaliteit, en ik wens haar toe, dat de volgende vijftig jaar minstens net zoveel kwaliteit zal opleveren.

Overigens mag de sfeer ook genoemd worden. Wie de viering van ons jubileum heeft bijgewoond, zal het met mij eens zijn, dat de sfeer gedurende de gehele dag gezellig, ongedwongen en hartelijk was. Ik hoop, dat onze club dit weet vast te houden.

Het jubileum is gevierd, we gaan weer aan het werk!

De jubileumbijeenkomst

Rede door de voorzitter

Deze rede werd uitgesproken bij de viering van het 50-jarig bestaan van de Nederlandse Geologische Vereniging op 2 november 1996 in het gebouw van de Faculteit der Aardwetenschappen van de Rijksuniversiteit Utrecht.

"Geachte aanwezigen,

Namens de Nederlandse Geologische Vereniging heet ik u hier van harte welkom. In het bijzonder wil ik noemen: professor Van Ginkel, rector magnificus van deze universiteit, professor Boekschoten, adviseur van onze vereniging en spreker vandaag, professor Van Hinte, adviseur van de vereniging, de heer Nienhuys, waarschijnlijk ons

oudste lid, en zeer zeker ons oudste lid dat tevens schrijver van Staringia is.

Dames en heren, vandaag vieren we een heuglijk feit: de NGV bestaat 50 jaar. Wij hebben ter gelegenheid hiervan een aantal gelukwensen ontvangen van personen, firma's en instellingen, die hier niet aanwezig konden zijn. Ik noem u de drie ereleden Koenderink, Römer en Kraaijenhagen, professor Zwaan, adviseur, de heer Bos-

boom, directeur van dit instituut, professor Osse, professor Westbroek, de Utrechtse Geologenvereniging, haar Amsterdamse tegenhanger Geovusie, PWT, de Sphinx, FINA, Ankerpoort, de KNNV, de commissie Van der Lijn-Boelens en de stichting Gea. Met name de voorzitter van Gea betreurde het, pas op de receptie hier te kunnen zijn en heeft voor het fraaie bloemstuk hier op tafel gezorgd. De NGV 50 jaar. Dat is geologisch ge-

zien natuurlijk helemaal niets, maar menselijk gesproken een hele prestatie. Het betekent, dat de vereniging in 1946 werd opgericht. Dat gebeurde zeker niet zomaar, spontaan, in een opwelling. Er was wel degelijk over nagedacht. Al tijdens de Tweede Wereldoorlog waren er contacten tussen flink wat mensen over deze materie. In normale tijden was onze vereniging al in 1944 of in 1945 opgericht. Want in 1944 stuurde de heer C.A van Malsen uit Oegstgeest al een brief rond aan meer dan 100 personen om de mogelijkheid van een vereniging voor amateur-geologie te peilen. Hij kreeg daar veel adhesie op. Wie waren die aangeschrevenen? Een bont gezelschap, waarin we diverse bekenden terugvinden. Ik noem u de heren (het waren toen natuurlijk! allemaal heren; dames werden niet geacht aan geologie te doen)

Anderson, toen nog in Wierden woonachtig,
Bernink, van Natura Docet,
Boelens, uit Groningen,
Bos, hoofd der school te Noordbergum,
Van Deinse, van de Natuurhistorische Club in Rotterdam,
Van der Kley in Nieuweroord,
Koenderink,
Kraaijenhagen,
Krul,
Van der Lijn.

Eind 1945, nog steeds de voorbereidende fase dus, is Van Malsen gedwongen een aantal zaken af te stoten, omdat hij vanwege een nieuwe werkkring gedurende een paar jaar een vakstudie moet gaan volgen. Hij heeft de heer Douma, directeur van het Natuurhistorisch Museum in Leeuwarden, bereid gevonden de zaak over te nemen.

Op 8 april 1946 is dan de oprichtingsvergadering in Arnhem, in restaurant Royal Riche aan het Willemsplein, een etablissement dat nog steeds bestaat. Er zijn elf personen aanwezig en door de goede voorbereiding kunnen er snel besluiten worden genomen:

- een voorlopig bestuur,
- er worden afdelingen opgericht en wel meteen zeventien,
- een lidmaatschapsbedrag van f 1,50 per jaar, inclusief de Mededelingen. Waarvan de naam nooit meer is gewijzigd! Het bedrag wel: het wordt al snel f 3,- (100% procent verhoging dus)
- voor f 5,- extra krijgt men het tijdschrift

toegezonden dat per jaar uit vier nummers zal bestaan. Van der Lijn wordt de hoofdredacteur.

Al snel daarna wordt er een dagelijks bestuur geformeerd, bestaande uit Van der Lijn als voorzitter, Douma als secretaris en Anderson als penningmeester. Ook over de naam van het tijdschrift laat men zijn gedachten gaan: "Het sprekend gesteente", "De keienklopper" en "Geologisch Tijdschrift" komen uit de bus. Ze worden niet goed genoeg bevonden en voorlopig, tot 1955, blijft men de term "Publicatie van de Nederlandse Geologische Vereniging" gebruiken.

De rekenaars in het illustere gezelschap komen tot de ontdekking dat een groter aantal leden een beter uitgangspunt betekent. De secretaris suggereert, dat elk lid er een lid bij moet winnen. Het gestelde is heden ten dage nog steeds actueel: hoe groter het aantal leden, des te meer de vereniging voor haar leden kan doen. Daarom ook citeer ik graag een harte-kreet van Van der Lijn, weer enkele maanden later, over hetzelfde tere punt:

"Het is opmerkelijk, dat het grootste deel der leden nimmer een nieuw lid aanbrengt, terwijl anderen telkens juichend een aanwinst vermelden. Laksheid bij de eersten? Foeil! Weinig belangstelling? Toch niet waar? De geboren liefhebber zit qua aanleg immers vol interesse. Vrees voor een weigerend antwoord? Op een botte vraag, ja, dat is te denken, maar er moet ook een vooraf bereide bodem zijn. Spiegel U aan Amsterdam, waar men in een jaar tijds het groepje van 6 tot 19 leden wist op te voeren, vooral door persoonlijk contact te zoeken; de secretaris won na twee bezoeken voor dit doel twee leden tegelijk! Het kostte hem twee avonden, maar zonder moeite bereikt men niets. Hoor eens! We moeten het ledenaantal aanzienlijk zien uit te breiden en solidariteit verbiedt ons dit aan enkelen over te laten. Trouwens U heeft er zelf ook belang bij; weet U wel, dat 60 nieuwe leden à 5 gld, ons 300 gld contributie bezorgen, waarmede we allen, ook de nieuwe leden, een Publicatie per jaar meer ontvangen? U profiteert dus zelve mede. Bovendien willen we hem of haar, die een nieuw lid aanbrengt, daarvoor wel als aandenken een mooi handstuk

van een zwerfsteen of een of ander fossiel aanbieden. Werkt nu allen krachtig mee en - do it now! Ziehier middelen om Uw doel te bereiken, kies er uit: 1. Persoonlijk bezoek of bij gelegenheid spreken over de Vereniging. 2. Individueel contact zoeken bij tentoonstelling. 3. Dito op een excursie. Individueel is beter dan groepsgewijs. 4. Zelf een kleine excursie of wandeling op touw zetten. 5. Ons mooie Tijdschrift of Mededelingen eens ter inzage geven. 6. Uw verzameling of enkele mooie stukken demonstren. 7. Invitaties voor Uw vergadering, tentoonstelling of excursie rondzenden. 8. Informeren wie geologische boeken las of kocht. 9. Werken met het propagandablaadje van onze vereniging, verkrijgbaar bij Homan, Kromme Elleboog 60, Haren. 10. Informeren naar adressen van geïnteresseerden bij andere leden of niet-leden. Connectie zoeken."

Het resultaat is in ieder geval, dat het ledental groeit en zo zien we enkele jaren later, dat zich per 1 januari 1949 als jeugdlid aanmeldt een zekere G.J. Boeschoten uit Hilversum.

Een ander brandend punt voor het dagelijks bestuur was: een briefhoofd te bedenken. Van der Lijn, de alleskunner, ontwerpt er een: een kabouter die een grote ammoniet torst, daarbij bewonderend gadeslagen door een collega-kabouter. Dit wordt echter als veel te frivol beoordeeld en Van der Lijn belooft opnieuw aan het werk te gaan.

Inmiddels is het tijdschrift verschenen en op de eerste pagina's van het eerste nummer staat een bijdrage van Anderson over de vondst van een fossiele parel in een fossiele oester. Het is een opmerkelijke bijdrage, niet zozeer vanwege de inhoud als wel de voorgeschiedenis. Wat wil het geval? Er was inmiddels een intensieve briefwisseling ontstaan tussen Van der Lijn en Anderson, die nog vele jaren zou duren. Anderson heeft ten aanzien van zijn vondst van die parel iets gesuggereerd, wat de volgende reactie van Van der Lijn opleverde. Ik citeer:

"Beste vriend Anderson, hoewel gepresseerd, moet ik toch even antwoorden op je zooëven ontvangen brief, en wel om de Ostrea met parel. Daar doet ge nu een zeer verkeerde greep mee, die afbeelding aan Bernink af te

Een kijkje in de receptieaal. Foto: F.J. Rabe

Het buffet was voortreffelijk. Foto: F.J. Rabe

staan voor "Natura", terwijl hij het onderschrift of bijschrift zal verzorgen. Ik heb uitgeroepen: "Mijn God, hoe is 't mogelijk !?" Je moet dat zèlf doen, je moet nog naam maken en hier is nu de gelegenheid voor een éclatante entrée, die je niet mag verzuimen. Wat wou ook in 's hemelsnaam Bernink ervan maken? Maar dat daargelaten. Het publiceeren van jouw vondst door Bernink is een officiële verklaring van jouw onmacht. Onnadenkendheid? Goedhartigheid? Maar zeker een zwak oogenblik. Wat te doen? Resoluut terug komen op je toestemming, beter ten halve gekeerd dan geheel gedwaald. Je mag het niet doen uit zelf-respect. Als straks de parel in Nederlandsche zwerfsteen verschijnt moet erbij komen: zie "Natura"... met bijschrift van Anderson of zoo iets. Ik poneer telkens, waar ik kan, je serieuze inwerken in de stenenmaterie, maar werk nu zelf ook mee en kom voor den dag!"

Voor insiders: dat was in de goede oude tijd, dat Anderson goede raad van anderen graag overnam!

Ook bij dit punt wil ik graag de lijn naar het heden doortrekken. Nog al te vaak durven schrijvers het niet aan om hun geesteskinderen door de redactie van Grondboor en Hamer te laten beoordelen. Menig artikel uit bijvoorbeeld afdelingsbladen zou, misschien wat aangepast, het goed doen in ons blad. Deze gedachte is geen vondst van mijzelf; Van der Lijn dacht er toen al precies zo over, getuige ook zijn harte-kreet in de Mededelingen:

"Advies aan jonge auteurs. Wantrouw nimmer het motief tot schrijven. Laat het kleine duiveltje van eerzucht gerust even om de hoek kijken: de bekoring van zijn naam gedrukt te zien is er een van passabele aard; maar de drijfveer het algemeen belang te dienen, werkt motorisch op de geest, wekt tenslotte de openbaring van het geluk der formulering, de satisfactie van het geschapene. Op onze leden amateurs rust de plicht, het tijdschrift te vullen. 'Kom, gord U aan!'"

Het lijkt mij goed, mede gezien mijn terecht beperkte spreektijd, nu af te stappen van het verleden en te kijken naar het heden en enigszins naar de toekomst. Wat zien wij anno 1996?

Een NGV die kerngezond is en waarbij de 175 leden uit het begin uitgegroeid zijn tot een 1500-tal.

Een NGV die blaakt van activiteiten, grotendeels via de twaalf afdelingen.

Een NGV die een tijdschrift uitgeeft van voortreffelijke kwaliteit, dat regelmatig ook door de professionele geologie wordt geprezen.

Een NGV met bij een groot aantal leden hoge kwaliteiten als het gaat om diepgravend en zelfs baanbrekend werk in de aardwetenschappen. De uitreikingen van de Van der Lijn-onderscheiding getuigen daar steeds weer van.

Een NGV die over-all een goede relatie met het professionele geologenveld onderhoudt. Dat wij hier vandaag ons jubileum vieren, dat wij tien jaar geleden hier ook te gast waren en dat wij elk jaar onze geologische contactdag opbouwen met medewerking van de Faculteit Aardwetenschappen alhier zegt in dit verband genoeg. Wij zijn de Rijksuniversiteit Utrecht bijzonder erkentelijk voor haar gastvrijheid en hopen tot in lengte van jaren dit instituut als een soort wetenschappelijke thuisbasis te mogen gebruiken.

Een jarige krijgt cadeautjes. Daar is niets mis mee, want het is tenslotte zijn verjaardag. Wij hebben op de uitnodigingen voor dit verjaardagspartijtje gesuggereerd om het Publicatiefonds te laten delen in het feest. Tot op heden is daar een mooi bedrag op binnengekomen en daar zijn wij heel blij mee.

Als ik dan vervolgens opmerk, dat wij nog meer wensen hebben, klinkt dat veel inhaliger dan bedoeld. Ik zal ze daarom noemen, daarbij tegelijk overstappend naar de onmiddellijke toekomst:

1. als eerste wens ik, dat een vlotte schrijver (of schrijfster) met historisch inzicht de geschiedenis van onze vereniging op schrift vorm wil geven. Uit de archieven blijkt, hoe boeiend ons verleden is en onze voorgangers verdiensten het.

2. Kort geleden is door een commissie het professionele Nederlandse aardwetenschappelijk onderzoek doorge-licht. U heeft er wellicht over gelezen.

De conclusie was: de kwaliteit is hoog volgens de daarvoor geldende standaard en heel vaak wordt die standaard zelfs door de Nederlanders bepaald. Er zijn echter twee problemen, namelijk de vergrijzing en de voortdurende bezuinigingen. Onze wens is, dat de financiële problemen eindelijk zullen ophouden, zodat de voortdurende afbraak tot staan wordt gebracht en de pure wetenschappelijke geologie uit het verdomhoekje komt. De namen van Groningen, Wageningen en Amsterdam rond het thema "opheffing" hebben een te negatieve klank.

3. Iedere organisatie van amateur-geologen heeft te maken met het probleem van een continue vermindering van het aantal ontsluitingen, zeker als het om groeves gaat. Hakken en splijten zijn hoogtepunten in het leven van een NGV-lid en het wordt steeds moeilijker geschikte punten te vinden en er toestemming te verkrijgen. Wij zijn niet in staat in ons eentje daar verandering in te brengen, maar het is triest wanneer de goeden onder de kwaden moeten lijden. Veel te vaak worden toestemmingen namelijk geweigerd ten gevolge van vernielingen, vooral in de weekends. Mijn wens is, dat officieel door de vereniging georganiseerde excursies een eerlijker beoordeling krijgen.

4. De NGV is kerngezond; ik zei het enige oogenblikken geleden. De amateur-geologie in Nederland bloeit, er zijn diverse verenigingen en stichtingen die, ieder op hun eigen wijze, invulling aan hun hobby geven. Hetzelfde gevaar dreigt overal: een sterke vergrijzing, hetgeen de door mij al eerder benadrukte ledenwerving extra noodzakelijk maakt. Door de vergrijzing zitten er te weinig jongeren in de top van de vereniging en mijn wens is, dat er vanuit die jongeren een beweging naar het algemeen bestuur komt om daar met frisse en baanbrekende ideeën de vereniging te dienen en te verbeteren. In dit opzicht ben ik blij met de vernieuwing en verjonging van de redactie van ons blad.

Dames en heren, ik feliciteer u met het 50-jarig bestaan van onze vereniging en ik wens u een in alle opzichten geslaagde dag toe.

Ik dank u voor uw aandacht."